

## TİYATRO

Tiyatro sahnede, bir seyirci topluluğu önünde oyuncular tarafından canlandırılmak üzere yazılan edebî türdür. Bu türün oynanma sanatına ve oynandığı yere de tiyatro denir.

Tiyatro eserlerinde olayların gelişimine göre ana bölümler (perde) ve bu ana bölümlerin içindeki küçük bölümler (sahne) belirlenir. Anlatım genellikle diyalog şeklindedir.

Tiyatro, konusunu günlük yaşamdan alabileceği gibi tarihten ve mitolojiden de alabilir. Modern tiyatro işlenen konuya ve konunun işleniş biçimine göre trajedi, komedi ve dram türlerine ayrılır.

### Trajedi

Seyircide korku ve acıma hislerini uyandırarak onu kötü duygularından arındırmayı amaçlayan tiyatro türüdür.

### Komedi

İnsanları güldürerek eğitmeyi amaçlayan tiyatro türüdür. Her gülünç şeyin altında ders alınacak bir gerçeğin olduğuna inanılır.

### Dram

Hayatı hem acıklı hem gülünç yönleriyle bir bütün olarak yansıtmayı amaçlayan tiyatro türüdür.

## Cumhuriyet Dönemi'nde Tiyatro (1923-1950)

Türk edebiyatında sözlü gelenek içinde ortaya çıkıp gelişen, geleneksel Türk tiyatrosu adıyla anılan Karagöz, orta oyunu, meddah, seyirlik köy oyunları, kukla vb. oyunlar yüzyıllarca varlığını sürdürmüştür.

Modern tiyatro, Türk edebiyatına Tanzimat Dönemi'nde Batı'dan gelmiştir.

Tanzimat Dönemi'nde Şinasi ilk yerli tiyatro eseri olan Şair Evlenmesi'ni yazmıştır.

Bu dönemde ilk resmî Türk tiyatrosu olan Darülbedayi kurulmuştur. Bu kurum sayesinde oyunlar sergilenmiş, oyuncular yetiştirilmiş, toplumda tiyatro bilinci oluşturulmuştur.

Millî Edebiyat Dönemi'nde tiyatrodaki gelişme Cumhuriyet Dönemi'nde devlet konservatuarlarının, devlet tiyatrolarının, şehir tiyatrolarının açılması ve özel tiyatro gruplarının oluşması ile güçlenerek devam etmiştir.

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nda tiyatro türünün Batı edebiyatındaki tiyatro geleneği ile güçlü bir ilişkisi vardır. Bu dönemde Batı tiyatrosu örnek alınarak trajedi, komedi ve dram türlerinde eserler yazılmıştır.

Muhsin Ertuğrul, modern Türk tiyatrosunun oluşmasında önemli katkılar sağlamıştır.

1923-1950 yılları arasında tiyatro Cumhuriyet değerlerinin halka aktarılmasında bir araç olarak kullanılmıştır. Bu dönemde çağdaş Batı uygarlığına erişme yolunda gösterilmesi gereken çabalar tiyatro aracılığıyla anlatılmıştır. Daha çok Anadolu'nun anlatıldığı bu dönem tiyatrosunda Kurtuluş Savaşı, Türk tarihi, Batılılaşma, eski ve yeni yaşam biçimlerinin çatışması vb. sıkça işlenen temalardır.

### **Cumhuriyet Dönemi'nde Tiyatro (1950-1980)**

1950 sonrasında tiyatro teknik açıdan ilerlemiş, tiyatrodaki işlenen konular çeşitlenmiştir.

Bu dönemde hem çeviri oyunların hem de nitelikli yerli oyunların sayısı artmış, bir yandan da çoğu uyarlama olan müzikli oyun türlerinde eserler verilmiştir.

Ülkedeki değişim, tiyatroyu da yakından ilgilendirmiştir.

Sahne tekniğine uygun, yalın bir dille bireysel ve toplumsal konuların işlenmiştir.

Yurt sorunları, kadının toplum yaşamındaki yeri, köy, töre, kuşak çatışması, değer yargıları vb. temalara ele alınmıştır. Sosyal değişimlerin birey ve toplum üzerindeki etkileri siyasal, sosyal ve psikolojik yaklaşımlarla anlatılmıştır.

1960'lar Türk tiyatrosunun parlak dönemidir. Oyun yazarları bu dönemde toplumsal sorunları işleyen başarılı örnekler yazmışlardır.

Orta sınıftan ailelerin yaşadığı toplumsal ve ekonomik sorunlar, köy ve gecekondu ortamı, toplumun yaşama ve giyinme biçimi dil özellikleriyle sahnede yansıtılmıştır.

Bu dönemde tiyatro, işçi ve köylü kesiminin sorunlarına da değinmiştir.

Haldun Taner, Keşanlı Ali Destanı eseriyle geleneksel Türk tiyatrosunun belirleyici özelliklerini, toplumsal ve siyasal bir içerikle birleştiren yeni bir yerli epik tiyatro oluşturmuştur.

Yine bu dönemde konularını Osmanlı tarihinden, halk kahramanlarının hayatlarından ve mitolojiden alan oyunlar da yazılmıştır.